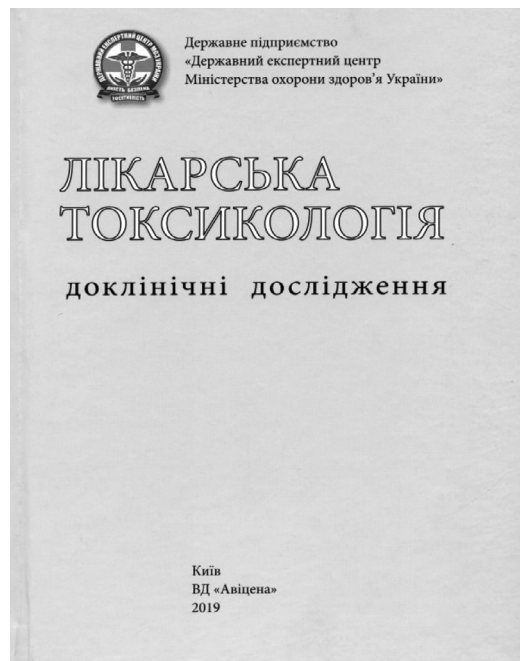

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «ЛІКАРСЬКА ТОКСИКОЛОГІЯ. ДОКЛІНІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»

Наукове видання
**ЛІКАРСЬКА ТОКСИКОЛОГІЯ.
 ДОКЛІНІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ**
 За загальною редакцією академіка НАМН України
 члена-кореспондента НАН України
 І. М. Трахтенберга

Авторський колектив
 Анихтіна Олена Леонідівна
 Беленічев Ігор Федорович
 Брухно Роман Петрович
 Горчакова Надія Олександрівна
 Дмитруха Наталія Миколаївна
 Думенко Тетяна Михайлівна
 Коваленко Валентина Миколаївна
 Левицький Євген Леонідович
 Резніков Олександр Григорович
 Трахтенберг Ісаак Михайлович
 Хількевич Тетяна Валеріївна
 Чекман Іван Сергійович
 Яворовський Олександр Петрович

Київ, «Видавничий дім «Авіцена» 2019
 Відповідальна за випуск Н. П. Данкевич

Авторами монографії «Лікарська токсикологія. Доклінічні дослідження» — є відомі вчені в галузі медицини як в Україні, так і у світі. Їхні наукові роботи з проблем токсикології, гігієни, професійної патології, фармакології, біології, біохімії хімічних речовин та лікарських засобів лягли в основу багатьох напрямків медичної і біологічної науки. Монографія «Лікарська токсикологія. Доклінічні дослідження» під керівництвом видатного вченого токсиколога-гігієніста України, академіка НАМН України і члена-кореспондента НАН України І.М. Трахтенберга стане підґрунтям для професійного удосконалення науковців і творчих пошуків у галузі токсикології, фармакології, фармацевтики, клінічної та профілактичної медицини.

Монографія об'ємна, викладена на 544 сторінках і включає 14 розділів: 1. Лікарська токсикологія — роль і місце в доклінічних дослідженнях лікарських засобів; 2. Досвід токсикологічних досліджень викладачів кафедри фармакології та клінічної фармакології; 3. Дослідження токсичності та безпеки лікарських засобів в ДУ «Інститут медицини праці імені Ю.І.Кундієва НАМН України»; 4. Окремі аспекти токсикометрії, токсикокінетики та токсикодинаміки лікарських засобів; 5. Гено-

токсичність лікарських засобів та методи її оцінки; 6. Канцерогенна дія лікарських засобів і методичні підходи до її оцінки; 7. Вплив лікарських засобів на імунну систему; 8. Характеристика та механізми нейротоксичної дії лікарських засобів; 9. Функціональна тератологія ліків; 10. Альтернативні моделі та методи прогнозування; 11. Експериментальні дані токсикологічної оцінки нових лікарських препаратів; 2. Отруєння та особливості застосування антидотів; 13. Нанофармакологія та нанотоксикологія — пріоритетні напрями лікарської токсикології; 14. Нормативно-правове регулювання проведення доклінічних досліджень.

У передмові автори монографії коментують основні наукові видання з лікарської токсикології, зокрема «Доклінічні дослідження лікарських засобів» (Київ, 2001 р.) під загальною редакцією члена-кореспондента АМН України О.В. Стефанова, «Показатели нормы у лабораторных животных в токсикологическом эксперименте (современные представления и методические подходы, основные параметры и константы)» (1978 р.), «Проблемы нормы в токсикологии» (1991 р.), «Альтернативні методи і тест-системи. Лікарська токсикологія» (2008 р.), «Нариси з токсикології важких

металів» (усі праці за загальною редакцією І.М.Трахтенберга), в яких викладені багаторічний досвід попередніх і теперішніх досліджень з вивчення безпечності фармакологічних засобів, методичні рекомендації щодо доклінічних випробувань, проблеми впровадження альтернативних методів у практику досліджень з лікарської токсикології та багато іншого. Деякі основні положення зазначених монографій, що передували виданню «Лікарська токсикологія. Доклінічні дослідження», відображені в новій редакції в окремих розділах.

Всі розділи є важливими частинами монографії, базуються на досягненнях новітньої літератури як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, написані за загальним алгоритмом, включають історичний екскурс та посилання на найбільш відомих вчених у галузі медицини і біології. Наведені розділи монографії написані доступно, легко сприймаються. Логічна послідовність викладення основного змісту розділів, висвітлення найважливіших концепцій і положень, чітка ілюстрація більшості токсикологічних ефектів, біологічних процесів і реакцій організму дає можливість читачеві легко аналізувати і систематизувати наукові дані та застосовувати їх на практиці.

В окремих розділах авторами всебічно висвітлені основні досягнення вчених української школи токсикологів і фармакологів, їх науковий внесок і практичний доробок у розвиток світової лікарської токсикології та фармакології. У монографії зосереджено увагу на широкому колі питань сучасної лікарської токсикології: зміст, предмет і задачі, критерії, показники і тести доклінічних токсикологічних досліджень, підходи до оцінки гострої, субхронічної та хронічної токсичності лікарських засобів, токсикокінетика і токсикодинаміка, імуні- і нейротоксична дія, віддалені ефекти впливу, фармакологія безпеки, розвиток побічних реакцій, отруєння і антидоти, нанофармакологія та нанотоксикологія, нормативно-правове регулювання проведення доклінічних досліджень.

Зміст монографії свідчить, що авторам вдалося професійно, на високому науковому рівні систематизувати і узагальнити основні аспекти лікарської токсикології та доклінічних експериментальних дослід-

жень (in vivo, in vitro, in silico). Необхідно зауважити, що цінним доробком даної монографії є те, що автори зосередили увагу читача на основних патологічних станах організму, в тому числі й на віддалених ефектах, за впливу лікарських засобів, методичних підходах до їх оцінки, висвітили нові пріоритетні напрямки лікарської токсикології, що дає можливість розширити контингент читачів. Безумовно, для такої великої монографії за змістом, складної і різнобічної за напрямками і проблемами токсикології важко охопити усі аспекти сучасної токсикології лікарських засобів. На наш погляд, бажано було б включити розділ щодо аспектів гармонізації доклінічних досліджень лікарських засобів з міжнародними вимогами та висвітлити основні принципи належної лабораторної практики (GLP), основні настанови OECD, що є запорукою забезпечення вірогідності та співставності результатів експериментальних досліджень. Але це зауваження аж ніяк не применшує цінності монографії і може бути враховано в нових виданнях авторів.

Виходячи з аналізу викладених матеріалів у монографії «Лікарська токсикологія. Доклінічні дослідження» за загальною редакцією академіка НАМН і члена-кореспондента НАН України І.М.Трахтенберга, можна вважати, що автори досягли своєї мети. Структура монографії логічна, послідовна, відображає основні аспекти експериментальної токсикології лікарських засобів, має фундаментальний і вичерпний характер, а також є важливим носієм інформації як для студентів вищих біологічних і медичних закладів, аспірантів, так і науковців у галузі біології та медицини.

Автори провели титанічну роботу щодо підготовки і видання монографії «Лікарська токсикологія. Доклінічні дослідження» і заслуговують на вдячність читачів.

М.Г. ПРОДАНЧУК, директор
ДП «Науковий центр превентивної токсикології, харчової та хімічної безпеки імені академіка Л.І. Медведя Міністерства охорони здоров'я України», професор,
член-кореспондент НАМН України
П.Г. ЖМІНЬКО, завідувач відділу
«Інститут експериментальної токсикології та медико-біологічних досліджень»,
доктор біологічних наук